

Att fostra världsmedborgare i svensk skola – vad, varför och hur?

Skolledaren och forskningen

Niclas Rönnström, 2016

Att fostra världsmedborgare i svensk skola?

Vad?

Vad inte?

Varför?

Hur?

SOF
Skolledaren & Forsknings

REKTORSPROGRAMMET PRESENTERAR

ÅRETS STORA KONFERENS FÖR SKOLLEDARE

FYRA ORTER:

UMEÅ	5-6 OKTOBER
STOCKHOLM	6-7 OKTOBER
GÖTEBORG	10-11 OKTOBER
MALMÖ	11-12 OKTOBER

Logos at the bottom: Umeå universitet, Mittuniversitetet, Linnéuniversitetet, Örebro universitet, Högskolan i Gäddede, Högskolan i Borås, Högskolan i Östergötland, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Skövde, Högskolan i Västerås, Högskolan i Örebro, Högskolan i Gäddede, Högskolan i Borås, Högskolan i Östergötland, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Skövde, Högskolan i Västerås, Högskolan i Örebro.

Att utbilda för nationellt demokratiskt medborgarskap

Modern utbildning världen över har vanligtvis medborgarbildande inslag.

Skolan ska främja nationen och dess medborgare.

SOF
Skolledaren & Forskningen

REKTORSPROGRAMMET PRESENTERAR

ÅRETS STORA KONFERENS FÖR SKOLLEDARE

FYRA ORTER:

UMEÅ	5-6 OKTOBER
STOCKHOLM	6-7 OKTOBER
GÖTEBORG	10-11 OKTOBER
MALMÖ	11-12 OKTOBER

Logos of partner institutions: Mittuniversitet, Linnéuniversitetet, Åbo Akademi, Högskolan i Gäddede, Högskolan i Borås, Uppsala universitet, Stockholm universitet, Umeå universitet.

Skolan som nationsbyggare

Att förena ett folk primärt lojala mot en nation snarare än hembygden:

- Nationella språk
- Nationell identitet
- Gemensamt kulturarv och nationell religion
- Nationellt medborgarskap; nationella värden och normer; nationen har moralisk prioritet
- Nationell historia och samhällskunskap
- Nationell slöjd och idrott

Skolans uppgift var och är fortfarande till stora delar nationscentrerad: **att främja en föreställd svenskhet hos samhällets medlemmar**

Hur är det idag?

Svenskt kulturarv och svenska samhällets värdegrund.

Men hur förstås och tillämpas dessa idag?

Monokultur ersätts med mångfald, men:

Föreställning om att liv i mångfald kräver utvecklandet av en stark svensk identitet är typisk för senare svenska läroplaner.

Begreppet internationalisering blir allt mer frekvent, men:

Det används i sammanhang där nationell konkurrenskraft utmanas eller bör stärkas.

Svensk skola och globaliseringen:

If Sweden is to regain its position as a leading knowledge-based and industrialized country, we must invest in world-class education for pre-school and school teachers (The Government, 2010)

An important issue for educational policy is, thus, how Sweden stands up in international competition. (The Inquiry HUT07, 2008)

Without world class teacher training we cannot stand up to the challenges of globalization (The Minister of Education, 2011)

Skolan och globaliseringen: levda föreställningar i reformer

Globalisering ses som en ekonomisk hotbild

Global ekonomi gör kunskap,
konkurrenskraft och livslångt lärande för
marknader väsentligt

Nationer världen över reformerar och investerar i utbildning

Folket (humankapitalet) behöver
upprustas; utbildning är svaret – bättre
lärare, bättre rektorer, bättre folk...

Vanligt folk och skolfolk skall bli till HQ-folk

Attraktiva på globala marknader; flexibla;
anställningsbara; konkurrenskraftiga i
internationell jämförelse; etc...

Skolan, reformer och det ekonomiska primatet

Skolreformer länkas primärt till ekonomiska mål.

Skolans styrning och ledarskap omfattas primärt av ekonomiska modeller och effektivitetsnormer.

Skolans kvalitetsmått och framgångsmått härleds från ekonomiska modeller.

Skolan, lärare och rektorer förstås primärt som ekonomiska agenter.

The GSAE-thesis (Dale, 2005)

A Globally Structured Agenda of Education:

Att anpassa nationer till kunskapsekonomiers krav och stärka deras konkurrenskraft:

- En snäv ekonomisk syn på utbildning...
- Intim koppling mellan globala utmaningar, ekonomisk tillväxt och utbildningsreformer

Skolans uppdrag – en analys från det ekonomiska företrädet

Life long learning and 8 key competencies

- ✓ **communication in the mother tongue**
- ✓ **communication in foreign languages**
- ✓ **mathematical competence and basic competences in science and technology**
- ✓ **digital competence**
- ✓ **learning to learn**
- ✓ **social and civic competences.** [for participation] in effective and constructive ways in social and working life.
- ✓ **sense of initiative and entrepreneurship** is the ability to turn ideas into action.
- ✓ **cultural awareness and expression**

Bygger samtida skola och utbildning på föreställningen att samhället kan reduceras till att ekonomi är det enda sätt som länkar oss samman i samhället ???

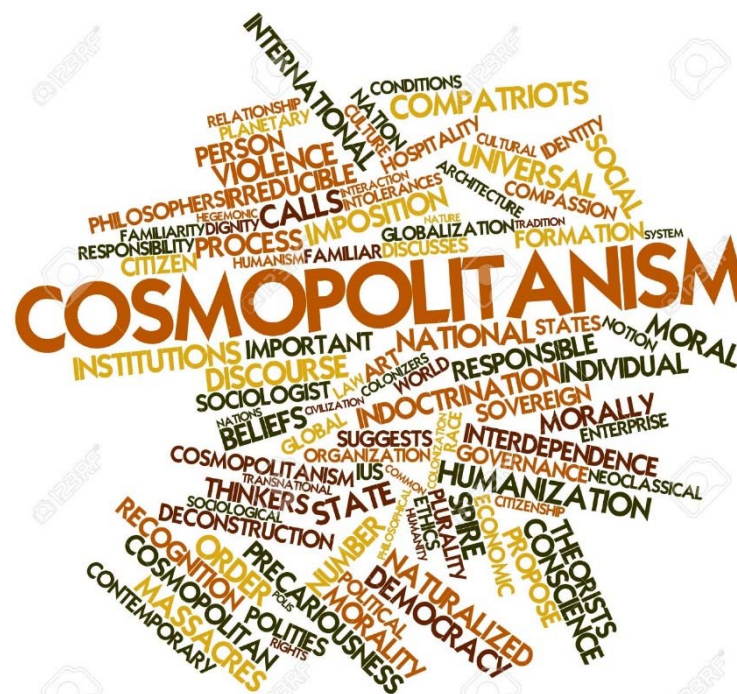
Nussbaum (2010) Not for profit

The goal of the nation {...] should be economic growth. Never mind about distribution and social equality, never mind about the preconditions of stable democracy, never mind about the quality of race and gender relations, **never mind about the improvement of other aspects of human being's quality of life that are not well linked to economic growth.** (p. 14)

Världsmedborgarskap – att rekonstruera medborgarbildning i en global tidsålder

Skolans uppdrag bör innefatta demokratiska och samhällsliga mål utöver ekonomi.

Ny riktning för skolans medborgarbildning.

En vilseledande abstraktion!

Även om det är väl
menat, så ska vi inte lära
barn ett medborgarskap
som knyts till abstraktion
som inte finns!

Medborgerlig rättighet
knyts till nationen!

Bygger på en hopplös utopi

I framtiden kommer inte nationer att finnas. Allt pekar på att vi kommer att bilda en världsstat. Det krävs om vi ska hantera globala problem.

Globalisering skapar inte automatiskt världsmedborgare

I det globala samhället
formas vi automatiskt till
världsmedborgare
genom ökad mobilitet,
IKT, liv i kulturell
mångfald och ökad social
komplexitet.

Moraliska ideal som är omöjliga och oönskade

Världsmedborgarskap ställer orimliga krav på våra moraliska förmågor. Vi kan inte ge alla samma moraliska prioritet. Vi kan och bör prioritera våra närmaste.

En helt opartisk människa är varken önskvärd eller möjlig.

Hur kan man förstå världsmedborgarskap i skola och utbildning?

Grundläggande antaganden!

Grundläggande förmågor?

Världsmedborgarskap: viktiga antaganden!

Den moderna idén om fria och jämlika medborgare som verkar tillsammans i ekonomi **och** demokrati förstås i ljuset av globalt beroende.

De förmågor som gör att vi kan etablera kunskaper, relationer och identiteter i våra specifika sammanhang står inte i vägen för världsmedborgarskap.

Våra lokala och nationella band hindrar inte. De kan ses som resurser för att fostra världsmedborgare.

Världsmedborgarskap: viktiga antaganden!

Ingen föds till världsmedborgare.

De formas genom utbildning.

Förutsätter inkludering i en bred mening
kring alla samhällets områden.

Ställer krav på att nationell utbildning tar
globalt beroende på allvar.

Världsmedborgarskap i och genom skola

Skolan kan utvidga våra kunskapshorisonter.

- Mobilitet, beroende och migration hålls inte längre som avvikande undantag.
- Nationen förstås i globalt ljus
- Undviker partiska och stereotypa fördomar om andra långt bort och bland oss.
- Samhälle identifieras inte med nationen: världssamhället erkänns.
- Utmana nationella föreställningar som hindrar inkludering av alla samhällsmedlemmar.
- "Samhällsvokabulär" tillämpas lokalt, nationellt och globalt med olika utfall.

Världsmedborgarskap i och genom skola

Skolan kan utvidga våra moraliska perspektiv och åtaganden:

- Vidgad moralisk sympati och förpliktelse.
- Större känslighet för skillnader bland barn och ungdomar.
- Moraliska krav ska vara rimliga. Inte tro att en abstrakt mänsklighet kan gå före nära och kära, men inte heller negligera moraliska krav främlingar ställer på oss.
- Se människor som lika och olika men jämlika.

Världsmedborgarskap i och genom skola

Kan kommunicera med, visa inlevelse med och föra dialog med olika människor.

Inte bara främja konkurrenskraft för globala marknader; utan också **samarbete** i ett världssamhälle kring gemensamma angelägenheter, risker och hållbarhet.

Ta andras perspektiv, se andras olikheter som ett skäl för lärande och öppenhet inför det ännu ej kända.

Världsmedborgarskap i och genom skola

Medborgarskap i både lokal, nationell och global mening. Inte endast i formell mening knutet till rättigheter.

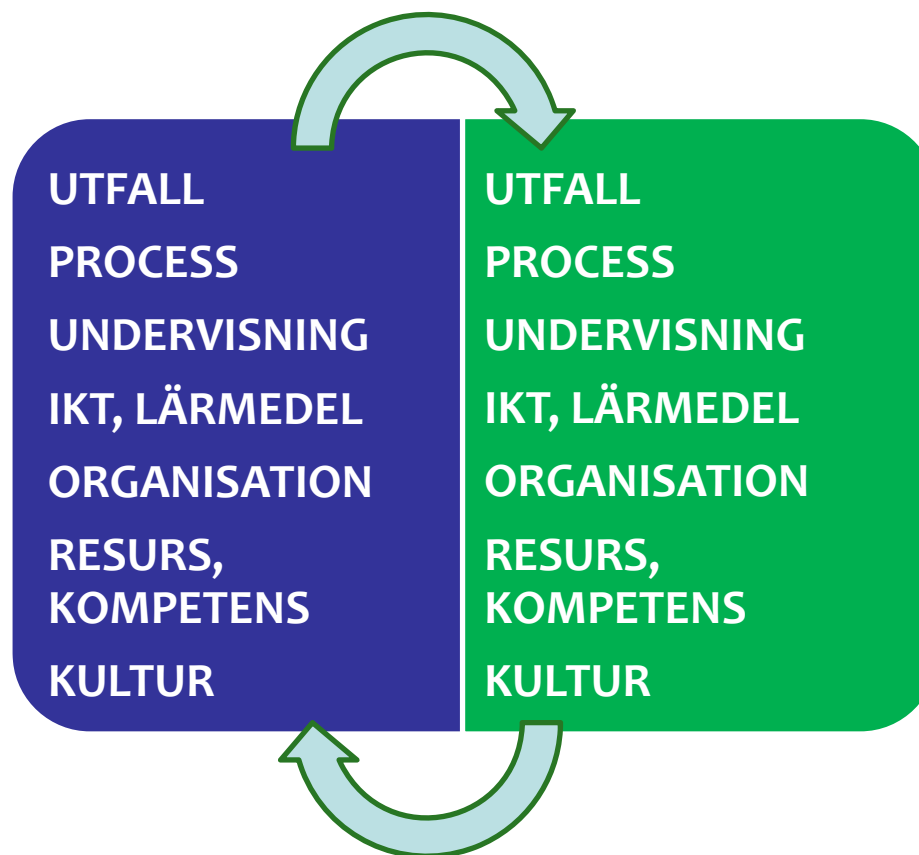
Inflytande lokalt, nationellt och globalt.

Kritiskt granska och värdera åsikter, mål, värden och föreställningar. Inte anything goes.

Världsmedborgarskap utan onödiga fällor

De förmågor som ska främjas i utbildning bygger på en analys av inkludering i samhällets alla olika områden och väsentliga kompetenser knutna till dessa.

En modell för skoldesign – Clive Dimmock (2002)

Att lära lärare bli kosmopolitiska medborgare – VR-projekt 2011-2015

Ny svensk lärarutbildning 2010: Kan vi se spår av världsmedborgarskap och/eller globalisering i den?

Ja, vad gäller ekonomiska tolkningar av globalisering:

- Att lärarutbildning byggs efter internationella framgångsexempel
- Att forma utbildning för internationell konkurrenskraft är primärt
- Att mobilitet lyfts fram som strategi tillsammans med bruk av internationell litteratur.

Inte vad gäller nationscentreringen i innehållet där globalisering lyser med sin frånvaro.

En lärarutbildning för nationalisering och global konkurrens....

Responding to globalization is, primarily, then, not about transforming a national outlook into a post-national or cosmopolitan or global outlook in education; rather, quite the opposite is the case because most or all aspects of teacher education are linked to a nation's ability to stand up in global competition [...]The nation centered and the nationalizing character of education can, thus, be left more or less intact but re-constructed for international competition. (Rönström, 2015)

... ett undantag fanns bland 7 lärosäten

Inte villiga att reducera internationalisering till mobilitet och konkurrenskraft.

Ett särskilt organ som diskuterade internationalisering i undervisning..

Kursplaner som innehåller ämnen som global rättvisa, internationella konflikter och hållbarhetsfrågor, men också jämförande pedagogik där svensk skola och skolsystem sätts i internationell context.

Slutord

Världsmedborgarskap frammanas av ökat globalt beroende och sammanlänkning i ett världssamhälle och minskad nationell suveränitet.

Innebär en (åter) utvidgad syn på utbildning där utbildning inte uteslutande länkas till ekonomiska mål och världsbilder.

Att återerövra demokratiuppdrag och medborgarbildning i en global tidsålder.

Behöver inte utgå från abstraktioner, utopier eller orimliga ideal utan från realiteter i globaliserade skolor och samhällen.